

Rīgas apgabaltiesas delegācija iepazīst tiesu darbu Zviedrijā

Projekta "Darba kvalitātes nodrošināšana apelācijas tiesā" ietvaros Rīgas apgabaltiesas delegācija no 2019. gada 23. līdz 26. septembrim pieredzes apmaiņas vizītē apmeklēja visu trīs instanču tiesas Zviedrijas galvaspilsētā Stokholmā.

Vizītes laikā Latvijas delegācija apmeklēja Zviedrijas apelācijas tiesu Stokholmā un Stokholmas rajona tiesu, kā arī iepazīs ar Zviedrijas Augstākās tiesas darbu. Apmeklētajās tiesās delegācijai bija nodrošināta iespēja tikties ar tiesnešiem, pārrunāt abu valstu tiesu sistēmas atšķirības, lietu izskatīšanas organizēšanu, kā arī apmeklēt atklātu tiesas sēdi apelācijas instances tiesā. Projekta mērķis ir iepazīties ar Ziemeļvalstu tiesu darba organizāciju, galveno lomu piešķirot jautājumiem, kas saistīti ar lietu sadali vispārējās jurisdikcijas tiesās, lietu izskatīšanas termiņu plānošanu, noslodzes izlīdzināšanas pasākumiem, interešu konfliktu novēršanu, kā arī specializēto tiesu darba organizāciju u.c.

Visās Zviedrijas tiesās lietas tiek izskatītas mutvārdu procesos, izņemot gadījumus, kad lietas dalībnieki norādījuši, ka atrisinājums ir iespējams, pārbaudot lietas materiālus rakstveida procesā. Procesu apelācijas instancē atvieglo tas, ka tiesas sēdes laikā videoierakstā nepieciešamības gadījumā tiek atskaņotas pirmās instances tiesā mutiski sniegtās liecības. Tas tiek ņemts vērā, plānojot tiesas sēdes ilgumu.

Zviedrijā līdz ar administratīvajām tiesām Stokholmas vispārējās jurisdikcijas tiesās darbojas specializēta Patentu un tirgus tiesa, kurā izskata intelektuālā īpašuma strīdus un lietas, kas saistītas ar negodīgu konkurenci. Iepriekš tā bija atsevišķa tiesa, bet kopš 2016. gada specializētā tiesa iekļauta kopējā vispārējās jurisdikcijas tiesu sistēmā. Visas ar minētajiem jautājumiem saistītās tiesvedības gan pirmās, gan otrās instances tiesā nonāk atsevišķā tiesnešu kolēģijā. Kvalitatīvu lietu izskatīšanu nodrošina ne vien specializējušies tiesneši, bet arī tiesas norīkoti speciālisti, kas ir eksperti tehniskos un finanšu jautājumos.

Viena no būtiskākajām Zviedrijas apgabaltiesu darba īpatnībām ir tā sauktās apelācijas atļaujas (*leave of appeal* – no angļu val.), kas ieviestas 2008. gadā tiesu sistēmas modernizācijas reformas ietvaros. Pirms izskatīt lietu apelācijas kārtībā atļauja ir nepieciešama visās civillietās un dažos krimināllietu veidos, kas nav formāla procedūra un paaugstina gan apelācijas, gan kasācijas tiesas darba kvalitāti, uzlabojot lietu

izskatīšanas termiņus. Atkarībā no lietas sarežģītības un apjoma lēmums par atļaujas piešķiršanu apelācijas izlemšanai tiek pieņemts laikā līdz 14 dienām. Tālāko tiesvedību atvieglo procesuālais regulējums, kas noteic, ka apelācijas tiesā jauni pierādījumi nav iesniedzami.

Delegācijas apmeklētajās Zviedrijas tiesās notika arī pieredzes apmaiņa par komunikāciju ar plašsaziņas līdzekļiem. Zviedrijā speciāli šim mērķim ir izveidota daudzskaitlīga tiesnešu mediju grupa, kurā no tiesnešu vidus ir izvēlēti plaša spektra eksperti no visu instanču tiesām. Komunikāciju ar medijiem par vispārīgiem jautājumiem, kas nav saistīti ar konkrētas tiesas darbu Zviedrijā, koordinē Tiesu administrācija. Savukārt saziņu par sabiedrību interesējošām lietām konkrētās tiesas darbā tiesneši katrā tiesā organizē patstāvīgi, ņemot vērā Zviedrijā spēkā esošo atklātības likumu un šogad ieviesto liegumu tiesu sēžu laikā klātesošajiem izmantot viedtālruņus u.c. veida tehniku, kas paredz audiovizuālā ieraksta iespēju. Izņēmumus attiecībā uz mediju pārstāvjiem tiesas sēdes priekšsēdētājs izdara tikai īpašos gadījumos, kad atļauj tehnikas izmantošanu profesionālām žurnālistikas vajadzībām; nesankcionēta filmēšana un fotografēšana tiesas sēžu laikā Zviedrijā ir krimināli sodāma. Par katru no plašākai sabiedrībai svarīgajiem tiesas spriedumiem tiesneši proaktīvi rakstveidā sagatavo un sniedz kopsavilkumu medijiem, kā arī pēc pieprasījuma papildus skaidro pieņemto nolēmumu motivāciju.

Stokholmas rajona tiesā Rīgas apgabaltiesas pārstāvjus iepazīstināja ar veiksmīgi organizētas krīzes komunikācijas piemēru, izskatot lietu, kas šogad izraisīja pastiprinātu starptautisko mediju uzmanību, jo tā bija saistīta ar apsūdzību plaši pazīstamam māksliniekam kriminālsodāmā pārkāpumā.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu mobilitātes programma "Valsts administrācija" darbojas ar mērķi veicināt darba metožu harmonizēšanu valsts pārvaldes sektorā. Programma atbalsta mācību vizītes, prakses iespējas un kontaktu dibināšanu un uzturēšanu starp valsts sektora darbiniekiem. Atbalstu piešķir projektiem, kuros iesaistītas vismaz trīs valstis no Ziemeļvalstu-Baltijas reģiona (Dānija, Igaunija, Islande, Latvija, Lietuva, Norvēģija, Somija un Zviedrija).

Informāciju sagatavoja: Raimonds Ločmelis, Rīgas apgabaltiesas priekšsēdētājas palīgs sabiedrisko attiecību jautājumos (25713271; Raimonds.Ločmelis@tiesas.lv)